

Magyarországi németnek lenni? Úgy gondoljuk, hogy a magyarországi németiség kultúrája, léte fontos részét képezi Magyarország sokszínűségének, művelődésének. A mellettünk élő Másik gondolkodásmódjának megismerése nemcsak új utakat nyithat egy számunkra ismeretlen, idegen kultúra felé, hanem önmagunk megértésében is segítségünkre lehet. Az alább következő, hol rövidebb, hol hosszabb gondolatfutamok, vallomások a Napút folyóirat körkérdésére (*Mit jelent ma, 2008-ban magyarországi németnek lenni?*) érkezett válaszok szerkesztett változatai, melyek egyszerre szólnak a magyarországi németekről, és rólunk, magyarokról.

Hogyan lehet egy olyan kérdésre rövid választ adni, ami az egész életemet végigkíséri? Vagyis nem is az egész életemet, hiszen gyerekkoromban ez a kérdés soha nem hangzott el.

Ezért csak annyit: számomra magyarországi németnek lenni természetes állapot, mellyel az ember születésétől fogva felnő, melybe belenő. Egy életérzés, egy életmód, egy önazonosság, mely belülről nem változik, csak a körülmények, a környezet változhat körülötte.

A válasz arra, hogy mit is jelent ma magyarországi németnek lenni, épp ezért nagyon sokrétű és nagyban függ a feltett kérdés szövegkörnyezetétől. Politikai, etnográfiai, nyelvészeti, kulturális, esetleg antropológiai értelemben?

Jelentheti számomra az oly kedves nyelvet, a nagymamám remek sváb ételeit, az édesapám borospincéjét, az állandósult németországi rokonlátogatásokat, a sváb lakodalmakat, szüreti mulatságokat, disznóvágásokat. De jelentheti a külvilág felé oly nehezen elmagyarázható történelmi múltat, az örökös óvatosságot, a becsületetesség és szorgalom ellenére is nehéz mindennapokat, a félreértésektől és félremagyarázásoktól való félelmet és azt a tényt, hogy magyarországi németnek lenni nem mindenki számára természetes állapot.

Schubert Olívia

A Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának hivatalvezetője

Számomra nagyon fontos, mert egy öntudatos sváb családban nőttem fel. Ezt az öntudatot és mindent, ami ezzel jár, sikerült a saját családomban is természetes módon tovább örökíteni.

Nagyon fontos számomra, ill. számunkra, és ez nekünk magától értetődő, hogy használjuk nyelvünket, a német nyelvet nyelvjárásaival együtt. Ami ebben a legnagyobb, ezt gyermekeim is így gondolják!

De nemcsak a saját család fontos az önazonosság megőrzése szempontjából, hanem a kis helyi közösségek, valamint a mi nagy közösségünk, a magyarországi németek közössége is. Mindennap tevékenyen, aktívan részt venni ezen közösségek életében, munkájában, számomra nemcsak nagyon fontos, hanem egyszerűen létszükséglet.

A mai szinte naponta változó, száguldó világban megőrizni nyelvet, mentalitást, gondolkodást, azt, ami ránk, svábokra jellemző és hozzáigazítani a mai modern világhoz, nagyon nagy feladat. Egyedül nem megy. Csak a hasonló gondolkodású honfitársak és a többségek támogatása és szimpátiája által lehetséges.

A magyarországi németek nagyszerű értékeinek, melyek nem túlzás, hungarikumnak számítanak, megőrzése közös feladatunk!

2008-ban magyarországi németnek lenni egyrészt örömteli, másrészt bánatos dolog. Örömteli, mert sok mindent sikerült elérni, bánatbeli, mert még mindig sok az érthetetlen akadály és a félelem, hogy mi is eltűnhetünk.

Manz József

MNOÖ kulturális bizottság tag

„**E**mberként német vagyok, / Mint polgár magyar” („Als Mensch bin ich ein Deutscher / Als Bürger ein Magyar...”) – írja Franz Zeltner *Meine zwei Sprachen (Két nyelvem)* című versében. Vajon mennyire könnyen válaszolható meg a feltett kérdés? Tekinthejtük-e, meghatározhatjuk-e magunkat magyarországi németként? Ezek a kérdések merülnek fel a körkérdéssel kapcsolatban. Talán jobb lenne németül az ungarländischer Deutscher az ungarndeutsch helyett? Mindkettő ugyanazt jelenti, de mi van az elnevezések mögött?

Egy népcsoporthoz, egy kisebbséghez tartozónak vallani magunkat nem különösebben nehéz, de megvannak azok a bizonyos „kritériumok, szabályok és határok”. Ezek nincsenek írásosan rögzítve, a határvonalak az egyes emberek fejében léteznek. Bárki vallhatja, vállalhatja nemzetiségi hovatartozását, csak az a kérdés, hogyan és miért teszi ezt. Vannak ennek bejárt útjai, bevett szokásai? Igen, ezek léteznek, metaforikusan érve.

Az első út a történelmen át vezet, egy családfa, az elsők, a halál, a szükség, és a kenyér mondása felől. Telik az idő és morzsáiból a múlt egy mellékutcája nyílik, mely a Duna hullámaint lovagolja meg. Így nőttek ki családfánk első gyökerei. Idővel gallyak, ágak nőttek rajta, belőlük virágok és az első virágok, értékes gyümölcsöt hoztak. Az ópapa kézzel készített bölcsőjében ómama énekére szenderült álomba. Lassan megtette az első lépéseket, az első gyerekdalok, ópapa hegedűje és a walzer hallatán fejlődött. Aztán az első szavak, az édesanya ajkáról az anyanyelv első német szavai. Aztán az óvodában valami új. A magyar, a második nyelv.

Feltehetjük a kérdést, hogy ilyen környezetben kettős identitás alakul-e ki, egy a nyelvben, egy pedig a kultúrában? Lehet valaki egyszerre német és magyar? Bizonyosan. Kisgyerekként könnyedén sajátítunk el két nyelvet, mindkét kultúrában egyaránt jól érezzük magunkat, megtanuljuk a felnőttek beszédét, gyerekrigmusokat, népdalokat, táncokat, mindkét kultúra szokásait, hagyományait. Ez a kettős identitás lassan alakul ki és mindkét úton párhuzamosan lehet haladni. Az összetartozás érzésével bizalom és védettség jár. Ebből nő ki a hit, remény, barátság, testvériség, az élet, ezek a haza építőkövei, amelyben az élet kezdetét veszi. Magyarországi németnek vallani magunkat egy önkéntes választás kérdése. Szabadon eldönthető, hogy magyar polgárként magyarországi németnek vallja-e magát valaki. Aki ezt megteszi, ismeri a saját útját.

A magyarországi németek identitása lehet a nyelv, a kultúra, a tradíciók összessége, amelyek alapján az egyes ember megkülönbözteti magát másoktól. Nép és nemzet nem ugyanaz. A magyarországi németiség egy népcsoport a magyar nemzetben belül, amely saját nyelvvel, kultúrával rendelkezik.

Mivel egy népről van szó, az identitás elvesztéséről is szót kell ejteni. Számos ok járulhat ehhez hozzá. Végigtekintve a történelmen, csak a patriotizmus nem elegendő a megmaradáshoz. De amennyiben elvesztjük az identitásunk, szükségyszerűen életünket is elveszítjük vele.

Magyarországi németek vagyunk, vagyis: a magyarországi német és magyar kultúrkör apái, anyái, családjai, nyelve, szokásai, himnuszai, költői, a történelme, a múltja, a jelene és a jövője. Különbséget kell-e egyáltalán tennünk a magyar és a német kultúra között? Magyarországi németnek lenni most, a XXI. században a két kultúra kiegyensúlyozott együttélését kell jelentse.

Ránics László

a székelyszabari német kisebbségi önkormányzat képviselője

Több mint ezer évvel ezelőtt a németeket vendégként országába fogadó államalapító, Szent István király szerint, magyarnak lenni: erkölcsi fogalom. Ebből következően a feltett kérdésre a válasz nem lehet más, magyarországi németnek lenni: erkölcsi fogalom.

Magyarországi német létemnek a megnyilvánulása az, hogy még ma is szülőfalumban, egy bakonyi kisközségben, Kischludt / Kislődön élek. Itt vagyok otthon, idetartozom. Itt vált sajátommá mentalitásunk, itt szívtam magamba családom és népcsoportom sors történetét, itt tanultam meg frank anyanyelvet, és csakis itt értek a kövek, a vizek, a fák nyelvén. Magyarországi németnek lenni nekem azt jelenti, hogy menteni, megőrizni, továbbvinni és továbbadni kell mindazt, ami a *miénk*.

Fiataljainkkal együtt leülni az őrzők mellé, hallgatni, mit beszélneka régi és a mai *életről*. Megtudni tőlük, mit őriztek meg történelmi emlékezetükben a XVIII. századi „honalapítás” nehéz évtizedeinek küzdelmeiből, az építkezések örömeiből. Megfejteti azt, hogy mi adott erőt az újrakezdésekhez a nagy pestisjárványok, a tűzvészek és árvizek levonulta, a '20-as évek kivándorlásai, a két nagy háború, és az azt követő, testi és lelki megpróbáltatásokkal járó, ember-veszteséget is követelő évek után. Fennmaradásunk és megmaradásunk érdekében emlékeztetnünk kell egymást a gyűlölet, az irigység, a kapzsiság pusztító, a szeretet és mások, a másság tiszteletének építő és megtartó erejére. Magyarországi németnek lenni számomra büszkeséget, kiállást, szeretetet, hűséget, tisztességet, helytállást, az építő, teremtő munka becsületét jelenti.

Magyarországi németnek lenni nekem ma erkölcsi kötelességből eredő feladatot jelent, védeni és továbbvinni őseink örökségét, hogy mindig legyenek, akik értik és folytatni tudják majd a réges-régi mesét: „Es waa amol a Mann, a Weib, un a klanö Pua...”

Vidi Nándorné

MNOÖ kulturális bizottsági tag

Magyarországi német faluban, német családban születtem. Természetes volt, hogy a magyar mellett német szót is halljak és ápoljuk a hagyományokat. Ezek az értékek ma is mérvadóak számomra. Származásom befolyásolta az életem alakulását, és szerencsés módon munkám is szervesen ehhez kapcsolódik. A mindennapokban, a kulturális csoportokban, valamint a tanulmányaim során szerzett ismereteimet mind nagyszerűen hasznosíthattam éveken keresztül a Magyar Televízió német nemzetiségi magazinjában, illetve tehetem ezt most is a Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ vezetőjeként. Azon dolgozom, hogy a német kisebbség tagjai könnyebben kapcsolatba kerülhessenek egymással, hatékonyabb legyen az együttműködésük, illetve minél többen ismerjék meg népcsoportunk értékeit és vegyenek részt a közösség életében. Magyar vagyok és német. Ez a kettősség számomra egy egységet képvisel, amit gyermekeimnek is továbbadok majd abban a reményben, hogy a magyarországi német származásuk számukra is annyi többletet nyújthat, mint nekem a magánéletemben és munkám során egyaránt. Én azt tanultam, hogy a hagyomány a múlt, amit a jelenben élő közösségnek kell megőriznie a jövő számára.

Ambach Mónika

igazgató, Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ

Amagyarországi német lét számomra 2008-ban is történetekben való létet jelent, magyarországi német történetekben való létet. Barátaim, tanítványaim történeteiben való osztozást, kedves íróim szövegeiben való elmélyülést. S a reményt, hogy van, akivel megoszthatom azokat a történeteket, melyekben az én „sváb” identitásom gyökerezik, *a következő utcasarok előtt nem hagyja el ölelésemet.*

Propsz Eszter

SZTE JGYPK Német Nemzetiségi Tanszék docens

BALOGH ROBERT CSALÁDI HAGYATÉKÁBÓL